

Asia: VN/24836/2023

Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta

Lausuntopyyntö

Lausunnonantajan organisaatio

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne ns. asiakasmaksuasetukseen ehdotetuista muutoksista. Asiakasmaksuihin tehtäisiin säännönmukaiset indeksitarkistukset, minkä lisäksi eräitä maksuja ehdotetaan hallitusohjelmaan perustuen korotettavaksi 10 prosentilla. Korotukset painottuisivat erikoissairaanhoidon maksuihin. Korotukset tulisivat voimaan vuoden 2024 alusta.

Asiakasmaksuasetukseen ehdotetut indeksikorotukset ovat perusteltuja hyvinvointialueiden kriittisessä taloudellisessa tilanteessa. Kuitenkin, mikäli hyvinvointialueiden rahoitusta leikataan asiakasmaksujen korotuksen arvioidulla laskennallisella lisätuottojen määrällä, johtaa tämä hyvinvointialueiden kokonaisrahoituksen pienenemiseen. Huomioiden hyvinvointialueiden nykyinen taloudellinen tilanne ja tuleviin vuosiin kohdistuvat tasapainottamisvaatimukset, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue ei pidä hyväksyttävänä, että hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä pelastustoimeen osoitettu valtionrahoitus ja asiakasmaksujen korotukset kytketään toisiinsa. Valtionrahoituksen ja asiakasmaksujen kytkentä toisiinsa edellyttäisi taloudellisten vaikutusten tarkempaa selvittämistä, ja vaikuttavuuslaskelmia esitysten kokonaisvaikutuksesta ottaen huomioon hallitusohjelmaan sisältyvät toimeentuloon ja sosiaalietuuksiin vaikuttavat muutosesitykset.

Asiakasmaksuasetuksen muutosehdotuksessa ei mainita maksukattoon mahdollisesti kohdistuvaa indeksitarkistusta. Samaan aikaan erikoissairaanhoidon asiakasmaksuihin toteutettaisiin sekä indeksi- että tasokorotus. Tämä tarkoittaisi sitä, että asiakkaan maksukatto ylittyä nopeammin. Tällöin asiakas saa entistä aiemmin palveluita maksutta tai alemmalla hinnalla. Näin ollen asiakasmaksutuottojen kertymä ei erikoissairaanhoidon eikä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen osalta kasvane hallitusohjelman odotusten mukaisesti.

Asetusmuutosehdotuksen perusteluissa todetaan, että korotukset saattaisivat lisätä niiden pienituloisten asiakkaiden määrää, joille asiakasmaksut aiheuttavat merkittävää taloudellista kuormitusta. Tämä voi yksittäisissä tapauksissa johtaa toimeentulotuen tarpeeseen tai maksujen ulosottoihin. Toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 7 b §: n mukaisesti perusosaan sisältyvien terveydenhuoltomenojen lisäksi tiettyjä terveydenhuoltomenoja (terveydenhuollon asiakasmaksut, julkisen terveydenhuollon matkakulut, suun ja hampaiden hoito, silmälasit) voidaan hyväksyä myös muina perusmenoina. Asiakkaan mahdollisuus hakeutua terveydenhuollon palveluihin on tähän perustuen turvattu perustoimeentulotuen kautta, vaikka asiakasmaksuja korotettaisiinkin.

Elinkustannusindeksin pistelukua vuodelle 2024, joka julkaistaan tammikuussa, ei myöskään vielä pysty huomioimaan tässä indeksikorotuksessa, mikäli korotukset astuvat voimaan 1.1.2024.

Esitämme erityisenä huolenaiheena tiukan aikataulun. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella asiakasmaksuista päättää aluehallituksen esityksestä hyvinvointialueen aluevaltuusto.

Päätöksentekoelementtien kokousaikataulu ei mahdollista asiakasmaksuhinnaston vahvistamista siten, että indeksikorotukset ehdittäisiin huomioida asiakasmaksuissa 1.1.2024 alkaen.

Edellä mainitun lisäksi järjestelmätekniset muutokset ottavat oman aikansa. Uusien hintojen työstäminen asiakas- ja potilastietojärjestelmään, josta ne generoituvat asiakkaan laskulle, tulisi tehdä ennen kuin hinnat astuvat voimaan. Muussa tapauksessa hallinnolliset kustannukset nousevat, kun laskuja joudutaan korjaamaan takautuvasti. Tämä ei myöskään edistä asiakkaiden luottamusta ajantasaiseen ja oikeanlaiseen laskutukseen julkisen organisaation taholta.

Asiakasmaksuasetukseen ehdotetut indeksikorotukset ovat perusteltuja hyvinvointialueiden kriittisessä taloudellisessa tilanteessa. Jotta tämä osaltaan tukee hyvinvointialueen kykyä lakisääteisten palvelujen turvaamiseen, esitämme, että asiakasmaksujen korotukset eivät alenna hyvinvointialueiden valtion rahoitusta v. 2024 tai tulevina vuosina.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue

Timo Aronkytö, hyvinvointialuejohtaja